

těž předvedeny ve stánku firmy Steyer naše **traktory LKT** vyráběné na Slovensku. Byl totiž navázán úzký kontakt mezi oběma výrobci a v současné době došlo k oboustranné výměně odborníků.

Velmi je v Rakousku oblíben pro sblížení dřeva typ LKT 80 s výkonem motoru 60 kW s 5 rychlostními převody vpřed a jedním vzad. V rámci spolupráce obou firem jsou některé traktory opatřeny motorem Steyer.

Poprvé byl v Klagenfurtu také předveden typ LKT 120 s výkonem 90 kW, dodávaný s navijákem nebo sblížovacími kleštěmi. Cenově jsou tyto traktory pro Rakousko poměrně výhodné a servis zajišťuje dostatek náhradních součástek.

Poruba

recenze

A. Dengler

WALDBAU

I. díl: Der Wald als Vegetationstyp und seine Bedeutung für den Menschen. 5. vydání nově přepracované prof. E. Röhrigem. 1980 Verlag Paul Parey, Hamburg u. Berlin, 283 str., 40 obr., 43 tab., váz. DM 68,—.

Kniha je I. díl pátého vydání dobře známého díla prof. Alfréda Denglera „Pěstování lesů na ekologických základech“, nově přepracované a doplněné prof. Dr. E. Röhrigem z univerzity v Göttingen. Kniha líčí život lesa, jeho ekologické podmínky a jeho různé formy za různých ekologických podmínek i za různého ovlivnění člověkem. Jsou tu zvláště vyzvednuty synekologické souvislosti utváření lesa a rozvedeny biologické vlastnosti domácích i hlavních zavážených cizokrajných dřevin. Z hlediska lesního hospodářství je tu probrán víceúčelový význam lesa pro lidskou společnost na úseku produkce dřeva, vodního hospodářství, ochrany půdy, čistoty ovzduší i fyzické a psychické rekreace.

V prvních kapitolách je podrobně probírána ekologie lesa. Jsou tu vysvětleny základní pojmy autekologie a synekologie, probírána struktura a členění lesa ve smyslu horizontálním i vertikálním, koloběh a transport živin v lese, brutto a netto produkce různých lesních formací i dřevin, vzájemné ovlivňování složek lesa a vývoje i změny lesních společenstev přes sukcese až k společenstvu klimaxovému.

Druhá část se zabývá rozšířením lesa a příbuzných rostlinných formací na světě. Jsou tu probírány příčiny hranic lesa v oblastech polárních, vysokohorských i stepních i příbuzné keřovité formace, kde neexistují již podmínky pro růst lesa. Popis lesních formací je podstatně rozšířen proti dřívějším vydáním. Jsou probírány tropické dešťové lesy, tropické opadavé lesy, mangrové a bambusové lesy, tvrdolisté neopadavé lesy, opadavé lesy mírného klimatu, smíšené lesy jehličnato-listnaté a jehličnaté lesy mírného a boreálního klimatu.

Další velmi obsáhlá část knihy je věnována lesům střední Evropy. Jsou probírány autochtonní listnaté a jehličnaté dřeviny střední Evropy spolu s hojněji zaváženými cizokrajnými dřevinami. Kromě zeměpisného rozšíření a zeměpisné proměnlivosti druhu jsou uváděny nároky na světlo, teplo, mrazuvzdornost, náročnost na živiny a vlhkost, výše produkce dřeva, ale též vhodné směsi s jinými dřevinami, případně nebezpečné choroby dřevin.

Další rozsáhlá část pojednává o mnohonásobném významu lesa pro lidstvo. Je probírána vodohospodářský význam lesa, jeho vliv na srážky, spotřeba vody lesním společenstvem, odtok a vsak vody do půdy. Následuje výčet ochranných funkcí lesa, jeho vliv na půdní erozi, vznik lavin, ochrana proti větru i jeho kladná role v čištění vzduchu a mírnění hluku. Dále navazují kapitoly probírající kladný vliv lesa na psychické i fyzické zotavení člověka, rekreační lesy a zásady jejich obhospodařování a význam lesa pro uměleckou tvorbu a kulturu.

Kromě bohatého faktografického materiálu je každá kapitola doplněna obsáhlým seznamem literatury.

Průj

terminologie

NÁZVOSLOVÍ A CO SE ZA NÍM SKRÝVÁ

Rozvoj vědy a techniky v posledních desetiletích je neobyčejně prudký. Dokládá to nejen počet patentů, odborných publikací či časopisů, ale i přímo hmatatelné výsledky bádání, s nimiž se setkáváme prostřednictvím nových výrobků a přístrojů zcela neustých vlastností. Celé nové obory, které v současnosti vznikají, si vytvářejí i vlastní terminologii, která zůstává zprvu omezena jen na úzký okruh specialistů, ale vždy dříve nebo později proniká do veřejnosti. Mnohdy však všeobecně přejaté termíny chápeme jaksí intuitivně, jejich význam spíše jen mlhavě tušíme ve spojitosti s nějakou nám lépe známou věcí. Jistě by se pravděpodobně většina z nás někdy dostala do rozpaků, kdyby byla postavena před úkol přesně vysvětlit název, který běžně používáme.

Je zcela přirozené, že i v lesním hospodářství stále častěji narážíme na nové názvy. Tento nárůst nových termínů je zcela zákonitý a úzce souvisí s rozvojem lidského poznání a činnosti. Přilíš nových termínů nelze zastavit, to však vůbec neznamena, že na druhé straně musíme podporovat nadměrné, neopodstatněné a duchu mateřského jazyka cizí používání těchto slov. Termín „potravní řetězec“ je stejně odborný jako zdánlivě odbornější znějící „trofní řetězec“. Rozdíl spočívá pouze v tom, že cizí čtenář, málo znalý českého jazyka, druhému termínu jistě snáze porozumí. Cizí odborné výrazy jsou plně odůvodněny v případech, kdy neexistuje plně odpovídající (ekvivalentní) český termín a kdy by vyjádření myšlenky vyžadovalo dlouhého opisu (např. koroze, eroze). Přirozené jsou cizí odborné názvy přijatelné všude,

kde je cizí termín kratší než český odborný název nebo dokonce celé slovní spojení (např. metabolismus – látková výměna) a kde vhodným způsobem zabráníme častému opakování téhož slova; když se v textu za sebou budou opakovat vícekrát stejné termíny, pak jistě vyzní lépe, když se budou oba termíny – cizí a český – střídát.

Používání cizích výrazů se nelze bránit i proto, že i kdysi neobvyklý cizí termín (slovní spojení „odborný název“ je sice plně odpovídající, ale je delší) se časem stane běžně používaným a v jazyce zdomácní (srovnej ekosystém, imise, pesticid, kultivar, ekotyp, fenotyp, genofond apod.). A od prosazování některých těchto odborných názvů uplynulo sotva deset let!

V této souvislosti není bez zajímavosti si povšimnout, jak nové termíny odrážejí celkový podíl světových jazyků v odborné literatuře. Podíl německých termínů – kdysi velmi častých i v lesnické literatuře – ubývá už jen proto, že od roku 1880 do roku 1970 klesl podíl němčiny ve vědecké literatuře ze 70 % na necelých 10 %. Naproti tomu ve stejném období podíl angličtiny z necelých 10 % na 50 % a také stoupá podíl ruštiny i jiných jazyků. Proto lze očekávat větší podíl termínů odvozených z těchto jazyků, jako např. z angličtiny odvozené odborné výrazy drift, impakt, komputér, laser, radar, camping. Stoupl i podíl ruštiny a ostatně i výrazy chernozem, sierozem, tajga, tundra aj. jsou v odborném světě přijaté a přesně definované termíny.

Při přejímání termínů z cizích jazyků vzniká mnoho problémů s jejich počestněním, s pravopisem (v některých jazycích se cizí termíny ponechávají plně v původním tvaru – např. ve španělštině „damping-off“) a se skloňováním. Bez problémů není ani používání už přijatých výrazů, které jsou velmi často nesprávně používány. Tak např. není jazykově správně použít výraz „mikrobiologický“ život v půdě..., protože jde o „mikrobiální“ život, život mikrobů. Obdobné nepřesnosti jsou časté např. v termínech hydrologický a hydrický. První termín se totiž vztahuje na vědní obor (logos – řecky nauka, věda), kdežto druhý termín se vztahuje na vlastní jev či objekt. Používáním jednoho a téhož výrazu různými odborníky, v různých zemích a v různých oborech vznikla různá pojetí jednoho a téhož slova, jednomu a témuž výrazu se mohou přisuzovat dva nebo někdy i tři významy – např. termínu biosféra, ekotyp, genotyp. Je samozřejmé, že takový stav věci může vést jen k nedorozumění. K tomu, aby se dva odborníci domluvili je třeba, aby používané termíny měly na obou stranách stejně chápané významy. Ve vědeckém pojednání by měl být význam takového termínu ještě blíže určen (např. ekotyp ve smyslu Meuselově, či sensu Meusel, sensu Pogrebnjak).

Na základě naznačených skutečností jsme dospěli k názoru, že by snad bylo účelné pokusit se v sérii příspěvků osvětlovat některé termíny, používané v odborné lesnické literatuře i na stránkách Lesnické práce. Mělo by to přispět k upřesnění významu užívaných termínů a ke zvýšení úrovně odborného vyjadřování. Na skutečnost, jak je to žádoucí a velmi potřebné ukazuje i tvorba státních terminologických norem; a také některé časopisy uveřejňují běžně vysvětlující slovníček termínů užitých v daném čísle časopisu. Vysvětlování cizích termínů je však

otázkou vhodné formy. Terminologické normy a slovníky sice mohou v okruhu své působnosti sjednotit chápání určitého termínu, těžko však mohou postihnout často neobyčejně složitou a spletitou problematiku některého termínu v celé její šíři (srovnej např. rozmanitost současného používání výrazů ekologie, ekosystém). Vědomi si nejednotnosti pojetí různých termínů, chtěli bychom předkládat problematiku ucelených okruhů termínů jako konfrontaci možných pojetí s poukazem na jejich přednosti či slabiny. Hlavním záměrem je probrat některé nové termíny, které se v lesnické literatuře v posledních letech již používají, a také termíny, které se do lesnické terminologie zavádějí.

Je třeba zdůraznit, že často i zde osvětlené termíny jsou zatíženy určitým subjektivním přístupem. Je totiž zřejmé, že výklady mnohých termínů nejsou jednotné. Konečně, v těchto příspěvcích nepůjde ani o unifikaci termínů, ani o jejich závazné prosazování. Tam, kde pak jde o nejednotné výklady, bude tato skutečnost uvedena, aby čtenář mohl posoudit míru jednotnosti výkladu a závaznost termínu. Proto bychom se chtěli – ve spolupráci s dalšími spolupracovníky, specialisty v určitých užších odvětvích – pokusit o osvětlení i takových problematických odborných názvů, neboť to vede k poznání celé šíře dané problematiky.

Redakce časopisu očekává, že se čtenáři vyjádří k tomu, zda by tyto terminologické úvahy měly být trvale zařazovány do časopisu jako samostatná rubrika, probírající na praktických příkladech cizí odborné názvy a jejich užívání jak v Lesnické práci, tak i v odborné lesnické literatuře, i v literatuře příbuzných a navazujících odvětví.

V. Samek – V. Jančařík – V. Šustek

lesnická společnost

ČINNOST ČVTS – SPOLEČNOSTI LESNICKÉ V ZÁPADOČESKÉM KRAJI

Organizačně i pracovní je činnost Společnosti lesnické Západočeského kraje značně různorodá a bohatá, proto v jejím hodnocení uvádíme jen ty nejvýznamnější akce a úspěchy, které by měly být podnětem pro všechny sesterské organizace v ostatních krajích. Ve snaze o ucelenější obraz přinášíme přehled činnosti za uplynulá dva roky.

Těžiště odborné politické práce krajského výboru se přeneslo do jeho odborných sekcí, které pak úzce spolupracují se závodními složkami, složkami organizací, se zlepšovateľskými komisemi i pracovníky, zaujatými řešením konkrétního problému, který pak podmiňuje plnění plánu. Z akcí uspořádaných v roce 1978 uvádíme následující.